

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته سنجش و اندازه گیری

عنوان:

ساخت و هنجاریابی آزمون اندازه گیری خلاقیت برای دانش آموزان دبستانی

استاد راهنما:

آقای دکتر علی دلاور

استاد مشاور:

خانم دکتر ژانت هاشمی آذر

استاد داور:

آقای دکتر یحیی مهاجر

پژوهشگر:

مریم محمد یاری

پاییز 1390

سلام افلا

از تلاش‌های بی‌شائبه استاد محترم و راهنما جناب آقای دکتر علی دلاور که همواره در طول پژوهش از ارائه هرگونه راهنمایی دریغ ننمودند صمیمانه تشکر و قدر دانی می‌کنم.

قدر دانی و تشکر فراوان از استاد محترم مشاور، سرکار خانم دکتر ژانته هاشمی آذر که با ارائه نظرات ارزشمند و دقت خاص خویش بر تمامی این پژوهش افزودند.

از استاد داور گرامی، جناب آقای دکتر پجیبی مهاجر که قبول زحمت فرموده و با صبر و حوصله کار اینجانب را مطالعه نموده و راهنمایی‌های ارزنده خود را در رفع نواقص آن مبذول فرمودند، خالصانه تشکر می‌کنم.

تقدیم به پدر و برادران عزیزم که در فراز و نشیب زندگی همواره یاریگرم بوده‌اند و تمامی دوستان عزیزم که وجودشان انرژی بخش و قوت قلبی است برای ادامه راه.

و تقدیم ویژه به:

مادرم، خلاصه تمام خوبی‌ها، بی‌هیچ دلیل دوستم داشتنی و بی‌منته و بی- ادعا تا آخرین نفس در کنارم بودی و اکنون باور ندارم که از بین ما رفتی.

مادر، تکواژه ایست زیبا
مادر، عین زیباییست و البته که زیباتر از زیبایی
قلب بزرگ خدا در سینه‌ی مادران می‌تپد

مادر، دستی بر گهواره دارد و دستی در دست خدا
آن‌گاه که مادر، گهواره را تکان می‌دهد
عرش خدا به لرزه درمی‌آید
و همه‌ی فرشتگان سکوت می‌کنند
تا زیباترین سمفونی ِ هستی را بشنوند: «لالایی مادر را»

هیچ سنگی به آن سنگینی نیست
که بتوان آن را در یک کفه‌ی ترازو نهاد
و در کفه‌ی دیگر آن، وزن مهر و قدر و قیمت مادرانه را سنجید

پدر، باران است و مادر، خاک حاصلخیز!
و زندگی با وجود این دو موجود ِ همزاد است
که سبز ِ سبز و آبی ِ آبی است

مادر، عنوان عاشقانه‌ترین شعر خداست
شعری که مضمون آن جز عشق نیست
مادر، همان عشقیست که در هیأت آدمی بر خاک گام برمی‌دارد
مادر، چیزیست شبیه خودش
هیچ چیز شبیه مادر نیست
مادر، فقط مادر است...

چکیده

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی است که با هدف ساخت و هنجاریابی آزمون اندازه گیری خلاقیت برای کودکان دبستانی انجام گرفته است. در این بررسی تعداد 500 نفر از دانش آموزان دبستان های شهر قم شرکت داشتند. براساس پیشینه پژوهش پرسشنامه ای 33 سوالی تهیه و توسط دانش آموزان تکمیل گردید. برای تایید تعداد عامل های پرسشنامه از تحلیل عاملی با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته های این پژوهش در راستای پاسخ گویی به سوالات پژوهشی می باشد و نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه که حاکی از پایایی و همسانی درونی آن است، در حد بالایی ($\alpha=0/91$) است. روایی پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی در حیطه روایی سازه، در حد مطلوب است در ضمن از طریق تحلیل عاملی اکتشافی، در نهایت پرسشنامه ای 25 سوالی با پنج مولفه مورد نظر به دست آمد که عبارت اند از: سیالی، ابتکار، بسط، اعتماد به نفس، حساسیت نسبت به مسائل.

از طریق آزمون t مستقل مشخص شد که بین میانگین نمرات دانش آموزان دختر و پسر در مولفه ها و نمره کل تفاوت معنی داری وجود ندارد، جداول نرم و هنجار Z و T برای مولفه ها و نمره کل به صورت کلی به دست آمد. همچنین ضریب روایی ملاکی مولفه های پرسشنامه محقق ساخته با عامل های پرسشنامه آزمون خلاقیت تصویری تورنس در حد قابل قبول است ($r=0/31$). نقطه برش آزمون با محاسبه دامنه اطمینان برای نمره کل و هریک از مقیاس های آزمون به دست آمد.

کلید واژه ها: هنجاریابی، آزمون، اندازه گیری، خلاقیت، دبستان.

فهرست مطالب

7	فصل اول: کلیات پژوهش
8	مقدمه
12	اهمیت و ضرورت موضوع پژوهش
14	اهداف پژوهش
14	سؤالات تحقیق
14	تعریف مفاهیم
14	الف- تعاریف نظری
15	ب- تعاریف عملیاتی
16	فصل دوم: پیشینه پژوهش
17	مقدمه
19	تعریف خلاقیت
24	نظریه‌های مربوط به خلاقیت
24	الف- دیدگاه روانکاوی
25	ب- دیدگاه رفتارگرایی
25	پ- دیدگاه شناختی
26	ت- دیدگاه رشدی
26	ث- دیدگاه گشتالت
27	ج- انسان‌گرایی
27	چ- دیدگاه عصب شناختی
28	ح- دیدگاه اقتصادی

29	م- دیدگاه مرحله‌ای و مؤلفه‌ای
30	ن- دیدگاه سنخ‌شناسی
31	و- دیدگاه تکاملی
32	ه- دیدگاه سیستم‌ها
34	ی- دیدگاه روانسنجی
36	خلاقیت در کودکان
51	اندازه‌گیری خلاقیت
59	اندازه‌گیری خلاقیت در کودکان
64	فصل سوم: روش اجرای پژوهش
65	مقدمه
65	روش پژوهش
66	جامعه
66	نمونه
66	حجم نمونه
67	ابزار پژوهش
67	آزمونهای تفکر خلاق تورنس
69	روش ساخت آزمون محقق ساخته
71	روش نمره‌گذاری
71	روش گردآوری داده‌ها
71	روش تجزیه و تحلیل آماری
72	تهیه یک ماتریس همبستگی
73	استخراج عامل‌ها
74	انتخاب و چرخش عامل‌ها

76	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
77	مقدمه
77	نتایج مرحله مقدماتی
78	توصیف داده‌ها
80	تحلیل داده‌ها
85	آماده کردن ماتریس همبستگی
87	استخراج عوامل اولیه
92	انتخاب عامل‌ها
94	چرخش عامل‌ها
111	تعیین نقطه برش آزمون
115	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
116	مقدمه
116	نتیجه‌گیری
124	محدودیت‌ها
125	پیشنهادها
126	منابع
126	الف- داخلی
129	ب- خارجی
135	پیوست

نمودار

- 4-1: نمودار میله‌ای شرکت‌کنندگان در پژوهش به تفکیک جنسیت 76
- 4-2: نمودار میله‌ای شرکت‌کنندگان در پژوهش به تفکیک رشته تحصیلی 77
- 4-3: نمودار اسکری جهت تعیین عوامل 91

جدول

- جدول 2-1: خلاصه نظریه‌های خلاقیت 32
- جدول 3-1: تعریف عوامل 66
- جدول 4-1: توزیع فراوانی و درصد نمونه به تفکیک جنسیت 75
- جدول 4-2: توزیع فراوانی و درصد نمونه به تفکیک کلاس 77
- جدول 4-3: ضریب پایایی، همسانی درونی و شاخص‌های توصیفی نمره کل آزمون خلاقیت محقق ساخته 79
- جدول 4-4: مقدار KMO و نتیجه آزمون کرویت بارتلت برای ماتریس 84
- جدول 4-5: اشتراکات 85
- جدول 4-6: شاخص‌های آماری اولیه با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی 87
- جدول 4-7: جدول (ویرایش شده) آماره‌های مربوط به 5 مؤلفه استخراج شده 93
- جدول 4-8: ماتریس مؤلفه‌ها برای عامل‌های استخراج شده بعد از چرخش 94
- جدول 4-9: ضریب همسانی درونی پرسشنامه محقق ساخته بر اساس سؤالات نهایی پرسشنامه 96
- جدول 4-10: ضریب همبستگی عوامل بدست آمده با هم و نمره کل پرسشنامه محقق ساخته 99

- جدول 4-11: میانگین و انحراف استاندارد نمره کل و خرده مقیاسهای آزمون خلاقیت در گروه دختر و پسر 100
- جدول 4-12: نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر در نمره کل و مقیاسهای آزمون محقق ساخته 101
- جدول 4-13: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در نمره کل آزمون خلاقیت..... 104
- جدول 4-14: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در خرده مقیاس سیالی 107
- جدول 4-15: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در خرده مقیاس ابتکار 108
- جدول 4-16: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در خرده مقیاس بسط 109
- جدول 4-17: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در خرده مقیاس اعتماد به نفس..... 109
- جدول 4-18: هنجارهای کمی با تأکید بر هنجار استاندارد Z و T در خرده مقیاس حساسیت نسبت به مسائل 110
- جدول 4-19: ضرایب همبستگی بین خرده مقیاسهای تورنس با عاملهای بدست آمده آزمون محقق ساخته 114

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

خلاقیت¹ زیباترین و شگفت‌انگیزترین خصیصه انسان است. غنا، پویایی و بقای هر فرهنگ و تمدنی به خلاقیت مردمان آن بستگی دارد و این واقعیت را تاریخ بارها به اثبات رسانده است (ابراهیمی، 1388). گرچه پیشینه علاقه به خلاقیت به روزگار بشر بر می‌گردد، ذهنیتی که اکنون به "جنبش خلاقیت" معروف شده است، پس از جنگ جهانی دوم در اروپا و آمریکا شکل گرفت. این ذهنیت از دو انگیزه ناشی می‌شد: نخست واکنش نسبت به نوعی رقابت جهانی بود که نیاز ملموس به تربیت دانشمندان، مهندسان و طراحان را جهت ارائه خلاقیت و ابتکار هر چه بیشتر مطرح می‌ساخت و دوم واکنشی بود علیه ارزشهای همه‌شمولی که بی‌نهایت دیوان سالارانه و استثمار محسوب می‌شدند. حاصل این واکنش‌ها در کلاس درس گرایش به این بود که آموزش را از بند آزمون‌های افراطی و طوطی‌وار آزاد کنند و به تقویت یادگیری آزاد اندیشانه تر و شاگرد محورتر بپردازند. به دنبال آن تحقیق فراوانی درباره ماهیت خلاقیت و نوآوری، زندگی آدم‌های خلاق و روندهای تفکر خلاق صورت گرفت (چوبینه، 1388).

تولید دانش و فناوری مستلزم خلاقیت و نوآوری است اگر افراد خلاق و نوآور در مسیر تحول تاریخ بشر وجود نداشتند، هنوز انسان بر روی درخت و یا در غارها زندگی می‌کرد. اختراع شگفت‌انگیز به ظاهر ساده ای مانند چرخ، مبنایی برای همه وسایل حمل و نقل گردید. اختراع چرتکه به تدریج رایانه را به ارمغان آورد و کشف باروت منجر به پرواز به سایر کرات گردید. امروزه دیگر توانایی عضلانی عامل تسلط نیست بلکه توانایی ابداع و نوآوری و فناوری دانش، معیار سنجش قدرت است. تنها مزیت رقابتی انسان در عصر رایانه، خلاقیت و نوآوری است (عزیز زاده، 1386).

امروزه خلاقیت و نوآوری به قدری اهمیت پیدا کرده است که تعدادی از دانشگاه‌های بزرگ دنیا، مانند دانشگاه بوفالوی آمریکا در رشته خلاقیت، دوره کارشناسی ارشد برگزار می‌کنند و تنها از این دانشگاه در سال 1994 یکصد نفر فارغ‌التحصیل شده‌اند و اهمیت روز افزون آن به حدی است

¹ creativity

که برای سال 2004، 571 کلاس سه واحدی در رابطه با خلاقیت در دانشگاه‌های مختلف دنیا طراحی شده است (آقایی، 1383). تحقیقات خلاقیت مانند انفجار بمب بوده اند چرا که تا چند وقت پیش مقالات و کتاب‌های کمی در مورد خلاقیت وجود داشت. فیست و رانکو¹ (1993)، به نقل از کافمن و استرنبرگ² (2010) بیان کرده اند: در یکی از گسترده‌ترین استنادات بیان شده که از سال 1920 تا 1950 از 121000 مقاله روانشناسی، تنها 186 مقاله با خلاقیت سرو کار داشته است. یعنی کمتر از 2 مقاله در هزار مقاله. با گذشت زمان تعداد این مقالات از 0/002٪ در سال 1920 به تقریباً 0/01٪ در سال 1980 رسیده است. از سال 1960 تا 1991، تقریباً 9000 مقاله به آثار و منابع اضافه شده است. امروزه تحقیقات خلاقیت برای خود مجلات ویژه ای دارد و توجه به خلاقیت در رسانه‌ها و جامعه افزایش چشمگیری داشته است.

در میان جنبه‌های گوناگون خلاقیت، سنجش و اندازه‌گیری آن به عنوان یک صفت و شاخص رفتاری، مبنا و اساس سایر پژوهش‌ها و مطالعات خلاقیت را تشکیل می‌دهد. بر این اساس آزمونهای خلاقیت که در واقع ابزارهای پژوهشی‌اند از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. البته علیرغم تحقیقات و مطالعات فراوان و ساخت ابزارها و آزمونهای گوناگونی که برای سنجش جنبه‌های گوناگون خلاقیت تهیه شده است، هنوز هم ماهیت واقعی خلاقیت انسان به طور کامل شناخته نشده است و آنچه تاکنون بدست آمده نیز توأم با برخی از اختلاف نظرها می‌باشد. ضمن اینکه هنوز عده‌ای از پژوهشگران خلاقیت، آزمون‌های خلاقیت را برای بررسی این ویژگی منحصر به فرد انسان معتبر نمی‌دانند و اساساً به آنها اعتماد ندارند (کیم³، 2006). در مقابل عده فوق که عموماً دیدی نبوغ آمیز نسبت به خلاقیت دارند و آن را غیر قابل اندازه‌گیری می‌دانند، تورنس به عنوان برجسته‌ترین متخصص خلاقیت و سازنده آزمونهای تفکر خلاق که مجموعه آزمونهای وی تاکنون مهمترین ابزار مطالعاتی در مورد خلاقیت در دنیا بوده است، طی مطالعات و پژوهش‌های چندین ساله خود نشان

¹ Feist & Runco

² Kaufman & Sternberg

³ kim

داده که خلاقیت صرف نظر از موارد استثنایی و برخی از جنبه‌های شخصیتی آن، از مجموعه‌ای مهارتها تشکیل شده است که این مهارتها را می‌توان تا حدود زیادی مورد سنجش و اندازه‌گیری قرار داد(ویپینگ¹، 2002).

کراموند²(2002) معتقد است که اکنون با اتکا به نتایج مثبت بسیاری از اندازه‌گیری‌هایی که در مورد خلاقیت به عمل آمده است و تکنیکهای پرورشی گوناگونی که بر اساس آنها ابداع شده، می‌توانیم تا حدود زیادی به کارآیی آزمونهای معتبر خلاقیت اعتماد داشته باشیم. بنابراین آزمونهای خلاقیت نیز همانند سایر آزمونهای روانی برای شناخت و کسب اطلاعات در مورد سازه‌های روانی انسان، در کنار سایر روشهای مطالعه رفتار انسان می‌توانند مورد استفاده واقع شوند.

صرف نظر از کاربردهای تحقیقاتی و مطالعاتی آزمونهای خلاقیت، سنجش کمیّت و کیفیت مهارتهای گوناگون تفکر خلاق در دانش‌آموزان و بررسی نگرشها و گرایشهای مثبت و منفی آنان نسبت به خلاقیت، از جمله کاربردهای تشخیص این آزمون‌ها می‌باشند، و از همه مهمتر اینکه شناسایی و اندازه‌گیری خلاقیت در دانش‌آموزان یافته‌ها و اطلاعات کاربردی زیادی را در جهت برنامه‌ریزی برای پرورش توسعه تفکر خلاق در آنان - که یکی از اهداف اساسی آموزش و پرورش می‌باشد - در اختیار ما قرار می‌دهد(فلاح، 1386).

با توجه به مطالب ذکر شده و اهمیت موضوع آزمون سازی در این حوزه پژوهشگر سعی دارد آزمونی را برای کودکان دبستانی به منظور شناسایی افراد خلاق ساخت و هنجاریابی کند.

¹ weiping hu
² cramond

بیان مسأله

روانشناسان و محققان آموزشی درباره ماهیت خلاقیت بیشتر از یک قرن است که به اجرای تحقیقات گوناگون پرداخته‌اند و به عنوان یک نتیجه، آنها نتایج با ارزشی را با هدف فهم، شرح و ارزیابی رشد خلاقیت در سرتاسر زندگی تولید کرده‌اند. بعلاوه، اکنون ما می‌دانیم که خلاقیت نقش معناداری در اکتساب زبان، تصویرسازی، ابتکار، حل مسأله، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری دارد. اگر چه، از زمانیکه کودکان دانش نو و با معنی را می‌سازند، درگیر یک کوشش خلاقند(بگتو¹ و کافمن، 2007). ماهیت خلاقیت پیچیده است چرا که وجود انسان را بی‌نظیر می‌سازد. امروزه با وجود پیشرفت در عرصه‌های مختلف شاید کمتر بتوان بر مسأله‌ی برتری هوش تمرکز کرد. ربات‌ها و هوش مصنوعی تا حد بسیاری پاسخگوی نیازهای جوامع صنعتی و اقتصادی هستند. به جرأت می‌توان گفت آنچه موجب برتری انسان بر هر پدیده‌ی دیگری می‌شود خلاقیت است(وارد²، 2007).

خلاقیت یک ویژگی پیچیده انسانی مرکب از یک منظومه‌ای از توانایی‌های عمومی، متغیرهای شخصیتی و صفات حل مسأله است. افراد خلاق به تجربه کردن، شکیبایی نسبت به موقعیات غیر قطعی، استقلال، همنوا نبودن، پیشرفت و ذهن آزاد تمایل دارند(بورنلی، ماکری، میلوناس³، 2009).

امروزه هر فردی از نقش خلاقیت در جهان معاصر سؤال می‌پرسد. انبوه تغییرات در تکنولوژی، فرهنگ و بعلاوه رشد پیچیدگی‌های اطرافمان باعث شده که نقشه‌ها و طرح‌های گذشته امروزه کاربرد مؤثری نداشته باشد. امروزه دانش‌آموزان برای وارد شدن به حیطه دانش و مواجهه با تغییرات قرن 21 باید در زمینه‌ی تفکر انتقادی و خلاقانه مسلط شوند. رشد و پیشرفت جامعه، وابسته به انگیزه، خلاقیت و کنجکاوی کودکان، نوجوانان و جوانانی است که می‌توانند آینده را تغییر دهند؛ و سرانجام

¹ beghetto

² Ward

³ Mylonas , Makri, Bournelli

نیازمند نقش حمایتی و مثبت بزرگسالان است. نتیجه‌ی این چنین ترکیب‌هایی رشد و خلاقیت است. می‌توانیم بگوییم که خلاقیت پایه‌ی رشد و بقاء جوامع است، در هر سن و دوره‌ای تنها جوامعی که اجازه رشد و توسعه مردم خلاق را بدهند قادر به پیشرفت مطلوب علمی و فرهنگی خواهند بود. زمانیکه نقش مهم خلاقیت در موفقیت جامعه روشن شد، سپس نقش آموزش در رشد خلاقیت کودکان، کسانی که سرمایه‌های آینده هستند، آشکار می‌شود. رشد و توسعه خلاقیت از سال‌های پیش دبستانی شروع می‌شود. در طول این سال‌های حساس، رشد فیزیکی، ذهنی و اجتماعی کودکان به اوج خود می‌رسد (امامی، یار محمدیان و غلامی، 2011).

مدتی است که موضوع آموزش خلاقیت به عنوان یک درس مجزا در برخی مدارس کشور مطرح می‌شود. شروع هر آموزشی نیاز به آزمون ورودی دارد تا مشخص شود دانش‌آموزان در کدام قسمت منحنی قرار دارند؛ ضعیف، متوسط یا قوی. بر اساس چنین شناختی می‌توان منابع آموزشی مناسبی را جمع‌آوری نمود. بر این اساس معلمان نیاز به آزمونی برای سنجش و غربال اولیه دانش‌آموزان دارند. با بررسی آزمون‌های موجود، آزمون مناسبی را نمی‌یابیم که جوابگوی این نیاز برای دانش‌آموزان دبستانی باشد، از این رو در این پژوهش سعی داریم آزمونی برای سنجش خلاقیت در دانش‌آموزان دوم تا پنجم دبستان شهر قم ساخته و استاندارد نماییم تا از پایایی و روایی مناسب برای شناسایی افراد خلاق برخوردار باشد.

اهمیت و ضرورت موضوع پژوهش

نقش و جایگاه خلاقیت به حدی است که در مغرب زمین گفته می‌شود "یا مرگ یا خلاقیت" و اساساً انسان را حیوان خلاق می‌نامند. امروزه دنیای کسب و کار و شرایط و قواعد بازی رقابت مثل سابق نیست که با جمع‌آوری اطلاعات بتوانیم قطعات یک پازل را طبق نقشه و طرح از پیش تهیه شده‌ای کنار هم قرار دهیم و به نتیجه برسیم. امروزه جامعه بیش از هر زمان دیگری به افراد هوشمند و خلاق نیاز دارد. هر قدر جهانی که در آن زندگی می‌کنیم پیچیده‌تر می‌شود، نیاز به شناسایی و

پرورش ذهن‌های خلاق و آفریننده بیشتر و شدیدتر می‌شود. به همین دلیل در شرایط کنونی خلاقیت از مهمترین مسائل در قلمرو روانشناسی آموزشی است (افروز، 1386).

بر اساس تحقیقات تورنس (1962، به نقل از بهرامی و رشیدی، 1378)، خلاقیت تا سن 10 سالگی حالت تصاعدی داشته و از آن به بعد، به دلیل شیوه ارزیابانه حاکم بر مدارس که کودکانی را که با نظام آموزشی هماهنگ باشند پاداش می‌دهد، دچار رکود می‌شود و چون بعد از این سن، کودکان می‌خواهند خود را با شرایط محیطی دیگران سازگار نمایند از پاسخ‌های خود جوش آسان ممانعت به عمل می‌آید، بنابراین بهترین سن آموزش خلاقیت دوره دبستان است.

اما چرا حل خلاق مسائل به ویژه در این عصر، برای کودکان مفید است؟ تحقیقات نشان داده است که 90٪ از کودکان 5 ساله خلاقند اما این رقم در 7 سالگی به 10٪ تقلیل یافته و در سن 8 تا 45 سالگی تنها 2٪ افراد را شامل می‌شود. بنابراین حساسیت آموزش خلاقیت در سنین پیش دبستانی و دبستان امری بدیهی است (ابرلی و استانیس¹، ترجمه قاسم‌زاده، 1388).

نظام آموزشی برای بهبود فرایند یاددهی - یادگیری تلاش می‌کند و خلاقیت از مفاهیمی است که در جامعه ما چندان مورد توجه قرار نگرفته است. یافتن راهکارهای مناسب برای افزایش خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دوره دبستان از مسائلی است که آموزش و پرورش باید به آن توجه نماید (مقامی، 1383).

به طور کلی اهمیت کار در این حوزه عبارتست از:

- 1- نیازی که در زمینه آزمونهای خلاقیت در کشور وجود دارد
- 2- نقصها و کمبودهایی که در زمینه آزمونهای موجود وجود دارد
- 3- نبود آزمونی کوتاه برای غربال اولیه و سپس آموزش

¹ Aberli & Estanish

- 4- شناسایی کودکانی که خلاقیت کمتری دارند و دادن آموزش به آنها
- 5- تأکید و تشویق دانشجویان به منظور کار در حوزه خلاقیت
- 6- با گسترش آزمونهای خلاقیت مثل آزمونهای هوش باعث شده تا موضوع خلاقیت در آموزش و پرورش جا باز کند و دیگر مسأله هر سوال یک جواب (یا فقط یک خاص) کم رنگ تر شود.

اهداف پژوهش

- 1- ساخت و هنجاریابی آزمون خلاقیت برای دانش آموزان دبستانی شهر قم
- 2- تهیه ابزاری استاندارد برای استفاده در پژوهشهای مربوط به خلاقیت

سوالات تحقیق

- 1- آیا آزمون ساخته شده از پایایی لازم برخوردار است؟
- 2- آیا آزمون ساخته شده از روایی سازه برخوردار است؟
- 3- ساختار آزمون خلاقیت از چه مؤلفه هایی تشکیل شده است؟
- 4- آیا تفاوت معنا داری بین میزان خلاقیت دختران و پسران وجود دارد؟
- 5- آیا می توان هنجار جنسی برای این آزمون تهیه کرد؟
- 6- آیا بین آزمون محقق ساخته و پرسشنامه خلاقیت تورنس همبستگی لازم و قابل قبول وجود دارد؟

تعریف مفاهیم

الف- تعاریف نظری

خلاقیت: بنا به تعریف تورنس¹ (1970، به نقل از کراموند، 2002)، خلاقیت فرایندی است که در جریان آگاه شدن یا حساس شدن نسبت به مشکلات، کمبودها، بن بست ها در علم و دانش، به کار

¹ Torrance

گرفتن اطلاعات در روابط جدید، بررسی مشکلات جهت معلوم ساختن مطالب مجهول، پژوهش در مورد راه حل ها، آزمودن آنها و تبادل نتایج رخ می دهد .

ساخت آزمون: عبارتست از طرح ریزی سؤال در حوزه هایی که سؤال های آزمون را مورد اندازه گیری قرار می دهد و این طرح ریزی در تعیین اعتبار منطقی اهمیت دارد (آلن و ین¹، ترجمه دلاور، 1374)

هنجاریابی آزمون: اجرای یک آزمون بر اساس یک دستورالعمل استاندارد شده و تحت شرایط یکسان روی گروه نمونه تصادفی انتخاب شده از جامعه ای که آزمون، برای آن جامعه ساخته شده، به منظور به دست آوردن نمر آزمون (شریفی، 1382).

ب- تعاریف عملیاتی

خلاقیت: در این پژوهش خلاقیت هر فرد، نمره ای است که آزمودنی در آزمون خلاقیت محقق ساخته بدست می آورد.

ساخت آزمون: در این پژوهش ساخت، جمع آوری و طرح سوالات مربوط به خلاقیت و تهیه پرسشنامه جهت سنجش آن می باشد.

هنجاریابی آزمون: فرایندی که بوسیله محقق برای استاندارد کردن آزمون محقق ساخته خلاقیت طی می شود و محاسبه نمرات استاندارد شده ی Z , t برای نمرات خام در آزمون مذکور.

دانش آموزان دبستانی: منظور دانش آموزان دختر و پسر کلاسهای دوم تا پنجم دبستان است که در سال تحصیلی 1389-90 در شهر قم مشغول تحصیل می باشند.

¹ Allen & Yen

فصل دوم

پیشینه پژوهش